

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qibləgahımdır

Ilham Aliyev

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

ŞƏRQ qapısı

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 136 (20.790)

24 iyul 2013-cü il, çərşənbə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

Rəsmi xronika

İyulun 23-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bibiheybət qəsəbəsindəki tikinti-quraşdırma sahəsində "Çıraq" neft layihəsinin bir hissəsi kimi inşa edilmiş "Qərbi Çıraq" platformasının tamamlanmış üst modullarında aparılan işlərlə tanış olmuşdur.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, 2010-cu ilin martında "Çıraq" neft layihəsi üzrə 6 milyard dollar dəyərində işlənmə planına başlanılması ilə yeni, eyni zamanda böyük investisiya layihəsinin ölkəmizin neft tarixinə daxil olmasına yol açıldı. "Qərbi Çıraq" adlanan bu layihə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlar blokunda neft hasilatını sabitləşdirməyə və layların neft verimini maksimuma çatdırmağa yardım edəcəkdir.

Qeyd edildi ki, "Qərbi Çıraq" bp şirkətinin "Azəri-Çıraq-Günəşli" operatoru qismində inşa və istismar etdiyi dünya səviyyəli səkkizinci dəniz platformasıdır. Platformanın layihə gücü gündəlik 25 min ton neft və 6,5 milyon kubmetr qaz təşkil edir. Lakin platforma gündəlik 8 milyon kubmetr qaz ixrac edə bilər. Onun gün ərzində təqribən 2,3 milyon kubmetr qazlift təmin etmək gücü vardır.

Dövlətimizin başçısı "Qərbi Çıraq" platformasının tikintisi və onun dayaq modullarının dənizdə quraşdırılmasından bəhs edən filmə baxdı.

Diqqətə çatdırıldı ki, "Qərbi Çıraq" platforması üçün dayaq bloku artıq bu ilin aprelində dənizdə quraşdırılmışdır. Xəzər regionunda indiyədək inşa edilmiş ən ağır "Qərbi Çıraq" dayaq blokunun ümumi çəkisi 18 min 200 ton, hündürlüyü 185 metrdir.

Sonra Prezident İlham Əliyev "Qərbi Çıraq" platformasının alt və üst göyərtələrini gəzərək qazma modullarına, elektrik generatorlarına və digər bölmələrə baxdı.

Bildirildi ki, platformanın üst modullarının tikintisinə 2010-cu ilin iyulunda başlanmışdır. Hazırda işə qurğu tam hazırdır və dənizə yola salınmazdan əvvəl son istismar sınaqları aparılır. Platforma 18 min 500 ton çəkiyə malik olmaqla indiyədək Xəzər dənizinə buraxılmış ən ağır konstruksiya olacaqdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev platformanın tikintisində çalışan mütəxəssislərlə görüşdü. Sonra xatirə şəkli çəkdirildi.

Dördüncü çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin yeddinci sessiyası keçirilmişdir

İyulun 23-də dördüncü çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin yeddinci sessiyası keçirilmişdir.

Sessiyanın müzakirəsinə aşağıdakı

artmış, müsbət saldo yaranmışdır. Naxçıvan Muxtar Respublikasında tikinti və ya əsaslı təmirdən sonra, ümumilikdə, 178 obyekt istifadəyə verilmiş, 1351 yeni

xana və arıçılıq kompleksləri, kiçikhəcmli soyuducu anbar, bərk pəndir, südün emalı və xama, balın emalı və qablaşdırılması, lokum istehsalı, meyvə-tərəvəzin quru-

Naxçıvan Muxtar Respublikasının maliyyə naziri Xalid İsgəndərov Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2012-ci il dövlət büdcəsinin icrası və 2013-cü ilin yarımillik

məsələlər verilmişdir:

1. 2013-cü ilin birinci yarısında Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının yekunları

2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2012-ci il dövlət büdcəsinin icrasının təsdiq edilməsi.

2013-cü ilin birinci yarısında Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının yekunları ilə əlaqədar çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Bəxtiyar İsmayılov demişdir ki, 2013-cü ilin 6 ayında ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə Ümumi Daxili Məhsulun həcmi 9,3 faiz, sənaye məhsulu 12,5 faiz, əsas kapitalla yönəldilən investisiyalar 9,8 faiz, kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu 6,3 faiz, dövlət büdcəsinin gəlirləri 4,2 faiz, orta aylıq əməkhaqqı isə 4,5 faiz artmışdır. Ümumi Daxili Məhsulun tərkibində ilk yeri 31,9 faizlik payla sənaye sahəsi, ikinci yeri isə 23,2 faizlik xüsusi çəkiylə tikinti sektoru tutmaqdadır. İlk altı ay üzrə yaradılmış 975 milyon manat və ya 1 milyard 250 milyon ABŞ dolları həcmində Ümumi Daxili Məhsulun 62 faizi maddi istehsal sektorunun payına düşmüşdür. Bu dövrdə xarici ticarət dövriyyəsinin 30,9 faizini ixal, 69,1 faizini isə ixrac təşkil etmiş, ixracın həcmi 7,3 faiz

iş yeri açılmışdır ki, bu iş yerlərinin 94,7 faizi daimi iş yerləridir. İlin əvvəlindən ötən dövr ərzində Naxçıvan Muxtar Respublikasında 0,2 faizlik deflyasiya (ucuzlaşma) qeydə alınmışdır. Bu gün muxtar respublikamızda demoqrafik siyasət də əhali rifahının yaxşılaşdırılması və ailələrin iqtisadi müstəqilliyinin təmin edilməsi fonunda reallaşdırılmaqdadır. 1 iyul 2013-cü il tarixə muxtar respublika əhalisinin sayı bir il öncəyə nisbətə 8774 nəfər artaraq 431 min 628 nəfərə çatmışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqtisadi inkişaf naziri Famil Seyidov çıxış edərək demişdir ki, "Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrası çərçivəsində bazar iqtisadiyyatı mexanizmləri əsasında yerli və xarici investisiyaları, müasir texnologiyaları cəlb etməklə və qabaqcıl idarəetmə təcrübəsindən faydalanmaqla rəqabətə davamlı məhsul istehsal edən müəssisələr yaradılmış, son illər ərzində 450-dən çox istehsal sahəsi fəaliyyətə başlamış, Ümumi Daxili Məhsul istehsalında özəl bölmənin payı 87 faiz təşkil etmişdir. Bu ilin altı ayı ərzində istehsal və xidmət üzrə bütün mənbələr hesabına 27 yeni sahə istifadəyə verilmiş, 49 sahənin yaradılması davam etdirilmişdir. Bununla yanaşı, bağlılıq təsərrüfatı, isti-

dulması və cır meyvələrin emalı, fərdi quşçuluq təsərrüfatı olmaqla, 51 layihə üzrə sahibkarlara 1 milyon 263 min 500 manat həcmində dövlət maliyyə dəstəyi göstərilmişdir. Hazırda muxtar respublikada fəaliyyəti bərpa edilmiş və ya yeni qurulmuş istehsal müəssisələrində 344 növdə məhsul istehsal olunur, 330 növdə məhsula olan tələbat tamamilə yerli istehsal hesabına ödənilir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Naxçıvan Muxtar Respublikası İdarəsinin sədri Səbuhi Məmmədov qeyd etmişdir ki, 2013-cü ilin 6 ayı ərzində bank sistemində maliyyə sabitliyi təmin edilmiş, sektor üzrə bütün göstəricilərin artımı davam etmişdir. Bu dövrdə bankların kassa mədaxili 144,4 milyon manat olmuş, keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 23,8 milyon manat artmışdır. Bankların kassa məxarici isə 334,4 milyon manat olmuş, keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 12,7 milyon manat artmış və ya 103,9 faiz təşkil etmişdir. Muxtar respublika üzrə bankların emissiya göstəricisi keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 5,7 faizə qədər azalmışdır. Əməkhaqqı, pensiya və fərdi ödəniş kartı alanların sayı isə ötən ilin müvafiq dövründə 151 min 209 idisə, hazırda ödəniş kartlarının ümumi sayı 173 min 378 ədədə çatmışdır.

icrası haqqında məlumat vermişdir. Qeyd olunmuşdur ki, muxtar respublikanın sosial-iqtisadi həyatında baş verən dinamik artım tempi büdcənin gəlirlərinə də öz təsirini göstərmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət büdcəsinə 2012-ci il ərzində bütün mənbələr hesabına 47 milyon 300 min manat proqnoza qarşı 61 milyon 253 min 566 manat vəsait daxil olmuşdur. Naxçıvan Muxtar Respublikası dövlət büdcəsinin xərcləri 2012-ci ildə 472 milyon 746 min 808 manat dürüst təyinatla qarşı 469 milyon 404 min 79 manat və ya 99,3 faiz icra olunmuşdur. Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət büdcəsinə 2013-cü ilin birinci yarımillində isə bütün mənbələr hesabına 25 milyon 912 min 40 manat proqnoza qarşı 30 milyon 989 min 951 manat və ya 119,6 faiz icra olunmaqla, 5 milyon 77 min 911 manat artıq vəsait daxil olmuşdur.

Sessiyada "Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2012-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanunu qəbul olunmuşdur.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov muxtar respublikanın 2013-cü ilin birinci yarısındakı sosial-iqtisadi inkişafının yekunları ilə bağlı məruzə etmişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbovun məruzəsi

Hörmətli deputatlar və sessiya iştirakçıları! Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu sosial-iqtisadi strategiyanın bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam və inkişaf etdirilməsi ölkəmizin hər yerində olduğu kimi, Naxçıvan Muxtar Respublikasında da iqtisadi yüksəlişin yeni keyfiyyət mərhələsinə qalxmasına səbəb olmuşdur.

Ümummilli liderimizin 90 illik yubileyi ilə əlaqədar 2013-cü ilin muxtar respublikada “Heydər Əliyev ili” elan olunması bu qədim diyarın sakinlərinin qurub-yaratmaq əzmini daha da artırmışdır. 2013-cü il həmçinin ölkəmizdə ulu öndərin xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə qayıdışının – Milli Qurtuluş Günü'nün 20-ci ildönümü ilə əlamətdardır. Bu gün əldə olunmuş ictimai-siyasi sabitlik, güclü iqtisadiyyat məhz Milli Qurtuluş Günü'nün xalqımıza bəxş etdiyi nailiyyət, ümummilli lider Heydər Əliyev yoluna sədəqətin bəhrəsidir.

Əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2013-cü ilin ilk yarısında da muxtar respublikamızın iqtisadi və sosial həyatında dinamik inkişaf meyilləri qorunub saxlanmış, bütün sahələrdə inkişafa nail olunmuşdur.

Lakin bütün bunlar arxayınlaşmaq üçün əsas vermir. Nailiyyətlərin daha da artırılması üçün hər cür şərait var. Muxtar respublikanın müvafiq dövlət orqanları bununla bağlı öz fəaliyyətlərini daha da gücləndirməlidirlər. 2013-cü ilin qalan dövrü üçün qarşıda ciddi vəzifələr dayanır.

Bu gün sosial-iqtisadi sahədə əldə olunan nailiyyətlərlə bərabər, muxtar respublika büdcəsinin, eləcə də iqtisadi fəaliyyətin müxtəlif sahələrinə yönəldilən maliyyə vəsaitlərinin həcmi də artır. Bu isə, öz növbəsində, maliyyə resurslarından səmərəli istifadənin vacibliyini ön plana çəkir. Maliyyə Nazirliyi və onun yerli orqanları pul vəsaitlərinin təyinatı üzrə istifadəsini təmin etmək üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitin xərclənməsinə nəzarəti artırmalı, büdcədən maliyyələşən və təsərrüfathesablı dövlət müəssisələri tərəfindən alınan bütün növ mal və materialların qiymətlərini reallığı əks etdirməsinə nail olmalıdır.

Büdcə gəlirlərinin həcmnin artırılmasında nağdsız əməliyyatlara üstünlük verilməsinin əhəmiyyəti böyükdür. Maliyyə Nazirliyi, Vergilər Nazirliyi və Mərkəzi Bankın Naxçıvan Muxtar Respublikası İdarəsi maliyyə əməliyyatlarının nağdsız hesablaşmalar vasitəsilə aparılmasını təmin etməlidir. Hüquqi və fiziki şəxslər üçün açılmış bank hesabları işlək olmalı və bank hesablarının aktivləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər bundan sonra da davam etdirilməlidir.

Nağd əməliyyatların qarşısının alınmasının və dövrüyyədə olan nağd pul kütləsinin həcmnin azaldılmasının bir yolu da ticarət və ictimai-iaşə obyektlərində qoyulmuş POS-terminallardan istifadə ilə bağlıdır. Cari ilin əvvəlində Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisində 2012-ci ilin yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə bununla əlaqədar verilmiş tapşırıqların icrası nəticəsində ötən dövr ərzində 91 yeni POS-terminal quraşdırılmış, 2013-cü ilin əvvəli ilə müqayisədə fəaliyyət göstərən POS-terminalların sayı 2 dəfəyə yaxın artırılmışdır. Buna baxmayaraq, algi-satqi və göstərilən xidmətin dəyərinin ödənilməsi zamanı nağdsız hesablaşmalardan istifadə tələb olunan səviyyədə deyil. Mərkəzi Bankın Naxçıvan Muxtar Respublikası İdarəsi və Vergilər Nazirliyi quraşdırılan POS-terminallardan səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədilə tədbirlər görməlidir. Bununla yanaşı, POS-terminallardan istifadə mədəniyyətinin artırılmasına və təşviqinə də diqqət yetirmək lazımdır. POS-terminallardan istifadənin qaydaları, üstünlükləri və əhəmiyyəti ilə bağlı maarifləndirici materiallar hazırlanaraq kütləvi informasiya vasitələrində verilməlidir.

Ölkəmizdə müxtəlif sahələrin və regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı təsdiq olunmuş bir sıra dövlət proqramlarının müvəffəqiyyətli icrası muxtar respublikamızın da inkişafına müsbət təsir göstərmişdir. Əldə olunmuş makroiqtisadi sabitlik yeni investisiyalara meydan açmış, yeni istehsal sahələri fəaliyyətə başlamışdır. Qarşıdakı dövr üçün əsas vəzifə bu dinamikanı qoruyub saxlamaq və hər bir muxtar respublika sakininin rifahına xidmət edən iqtisadi artımı təmin etməkdir. İqtisadi inkişaf Nazirliyi yerli maddədən istifadə əsasında fəaliyyət göstərən yeni istehsal sahələrinin yaradılması istiqamətində tədbirləri bundan sonra da davam etdirməlidir. Bunun üçün rəqabətədavamlı istehsal və xidmət sahələri yaradılmalı, istehsal prosesində müasir standartlara uyğun yüksək texnologiyadan istifadəyə üstünlük verilməli, keyfiyyətli məhsul istehsalı diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır. Nazirlik təkcə yeni istehsal sahələrinin işə salınması ilə kifayətlənməməli, eyni zamanda bu məhsulların daxili və xarici bazarlara çıxışının təmin olunmasına da sahibkarlıq subyektlərinə müvafiq köməklik göstərməlidir.

Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi istehsal olunan məhsulların keyfiyyətinə, müasir standartlara cavab verməsinə və rəqabət qabiliyyətinə malik olmasına ciddi diqqət yetirməlidir. Aidiyyəti orqanlarla birlikdə ticarət obyektlərində vaxtı ötmüş və sağlamlıq üçün zərərli məhsulların satışdan çıxarılması təmin olunmalıdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında iqtisadi artımın və makroiqtisadi dayanıqlığın təmin olunmasında özəl sektorun əhəmiyyəti nəzərə alınaraq, sahibkarlıq fəaliyyətinin stimullaşdırılması üçün müvafiq addımlar atılır, mütəmadi olaraq sahibkarlara dövlət maliyyə dəstəyi göstərilir. Bunun nəticəsidir ki, istehsal olunan Ümumi Daxili Məhsulun 87 faizi özəl bölmənin payına düşür. Sahibkarlıq subyektlərinə maliyyə dəstəyinin gücləndirilməsi tədbirləri bundan sonra da davam etdirilməli, bu məqsədlə bank və kredit təşkilatları tərəfindən verilən kreditlərin coğrafiyası tələbata uyğun genişləndirilməli, onların təyinatı üzrə sərf olunması təmin ediləcəkdir. Yerli istehsalın stimullaşdırılmasında maliyyə dəstəyinin göstərilməsi ilə yanaşı, bu dəstəyin mütəmadi xarakter alması üçün verilmiş kreditlərin vaxtında geri qaytarılması da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ona görə də Mərkəzi Bankın Naxçıvan Muxtar Respublikası İdarəsi və Şəhər, rayon icra hakimiyyəti orqanları kreditlərin təyinatı üzrə istifadəsinə və vaxtında qaytarılmasına nəzarəti gücləndirməlidirlər.

Muxtar respublikada aqrar sektorun inkişafı istər əhalinin ərzaq məhsullarına olan tələbatının ödənilməsində, istərsə də emal müəssisələrinin xammalla təchizatında böyük əhəmiyyətə malikdir. Məhz bu səbəbdən muxtar respublikanın sosial-iqtisadi inkişafına dair birinci və ikinci dövlət proqramlarında, eləcə də 2008-2015-ci illər üzrə əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına və 2012-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafına dair dövlət proqramlarında kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı kompleks tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur. Bu tədbirlərin icrası aqrar sektorda məhsul istehsalının həcmnin artmasına səbəb olmuşdur. Hazırda kənd təsərrüfatı məhsullarının kütləvi yığım dövrüdür. İqtisadi inkişaf, Kənd Təsərrüfatı nazirlikləri və Şəhər, rayon icra hakimiyyətləri istehsal olunmuş məhsulların birbaşa istehsalçılar tərəfindən satışını həyata keçirmək üçün yarmarkaların təşkilini davam etdirməlidirlər. Mövsüm ərzində tələbatdan artıq istehsal olunmuş məhsulların soyuducu anbarlara alınması üçün də məqsədyönlü tədbirlər görülməli, anbarlarda bu məhsulların normativ qaydalara uyğun şəkildə saxlanması təmin

edilməlidir. Daxili bazarın keyfiyyətli ərzaq və kənd təsərrüfatı məhsulları ilə təchiz olunması üçün Dövlət Gömrük Komitəsi idxal-ixrac əməliyyatlarını mövsümə uyğun olaraq tənzimləməlidir.

Strateji təyinatlı kənd təsərrüfatı məhsulu olan taxılın vaxtında və itkisiz tədarük olunaraq ehtiyat anbarlarına və dəyirmanlara qəbulu üçün İqtisadi inkişaf, Fövqəladə Hallar, Kənd Təsərrüfatı nazirlikləri, yerli icra hakimiyyətləri və “Naxçıvan Aqrrolizinq” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti onlara həvalə olunmuş vəzifələri səlahiyyətləri daxilində yerinə yetirməlidirlər.

Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında əkinçiliklə yanaşı, heyvandarlığın inkişafı da mühüm əhəmiyyətə malikdir. Əhalinin sağlam və keyfiyyətli qida məhsulları ilə təminatı baytarlıq xidmətinin təşkilindən xeyli dərəcədə asılıdır. Dövlət Baytarlıq Xidməti və onun yerli orqanları öz işlərini günün tələbləri səviyyəsində qurmağı bacarmalı, profilaktik tədbirləri gücləndirməli, heyvanlar arasında xəstəliklərin qarşısının alınması, onların cins tərkibinin yaxşılaşdırılması üçün müvafiq tədbirlər görməlidirlər.

Kənd təsərrüfatında məhsuldarlığın yüksəldilməsi üçün məhsul istehsalçılara bir sıra güzəştlər olunur. Belə ki, onlar torpaq vergisi istisna olmaqla, bütün növ digər vergilərdən azaddırlar. Həmçinin istifadə etdikləri motor və sürtgü yağlarına görə də onlara maddi yardımlar edilir, güzəştli şərtlərlə gübrə satışı təşkil olunur. Bütün bunlarla yanaşı, müasir texnikadan istifadəni təmin etmək və məhsuldarlığı yüksəltmək məqsədilə “Naxçıvan Aqrrolizinq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xətti ilə muxtar respublikaya müxtəlif təyinatlı ən müasir texnika və damazlıq cins mal-qara gətirilərək lizinqə verilir. Görülmüş işlərin nəticəli və davamlı olmasını təmin etmək üçün “Naxçıvan Aqrrolizinq” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti və Şəhər, rayon icra hakimiyyəti orqanları təşkilatı işi gücləndirməli, lizinqə verilmiş texnikaların və damazlıq mal-qaranın saxlanılmasına, eləcə də dəyərinin vaxtında ödənilməsinə diqqətə artırılmalıdır.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi kənd təsərrüfatına yararsız torpaq sahələrində meşə və qoruyucu meşə zolaqlarının salınmasını davam etdirməli, meşə massivlərində qurumuş ağacların bərpasını, salınmış yaşıllıqların isti yay günlərində mühafizəsini və vaxtılı-vaxtında suvarılmasını diqqət mərkəzində saxlamalıdır.

Müasir dövrdə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları hər bir ölkənin sosial-iqtisadi həyatına geniş nüfuz etmişdir. Bu sahənin prioritet olması nəzərə alınaraq, Rəhbər və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi muxtar respublikada poçt xidmətlərinin yaxşılaşdırılması, eləcə də simsiz internetin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi istiqamətində fəaliyyətini bundan sonra da artırmalı, “Elektron hökumət”in və elektron təhlükəsizliyin formalaşdırılması üzrə tədbirləri aidiyyəti dövlət orqanları ilə birlikdə davam etdirməli, elektron xidmətlərdən sadə və məqsədyönlü istifadə təmin olunmalıdır.

Muxtar respublikada son illər tikinti-abadlıq işlərinin geniş vüsət alması bu sahəyə investisiya qoyuluşlarının da həcmində müsbət təsir göstərmişdir. Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi çalışmalıdır ki, ayrılan maliyyə vəsaitindən səmərəli istifadə olunsun. Tikinti-quruculuq işlərində keyfiyyət amilinə xüsusi diqqət yetirilməli, keyfiyyət sertifikatı olmayan materiallardan istifadənin qarşısı alınmalıdır. İstehsalatda bədbəxt hadisələrin qarşısını almaq üçün təhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı maarifləndirmə tədbirləri də gücləndirilməli, işçilərin xüsusi qoruyucu vasitələrlə təmin olunması və onlardan istifadə nəzarətində saxlanılmalıdır. Tikinti təşkilatları, xüsusilə infrastruktur tikintisini həyata keçirən təşkilatlar öz işlərini aidiyyəti təşkilatlarla əlaqələndirməli, qaz, su, elektrik və rabitə xətlərinin zədələnməsinə və bu səbəbdən təkrar xərclərin yaranmasına yol verməməlidirlər.

Enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər muxtar respublika əhalisini fasiləsiz elektrik enerjisi və təbii qazla təmin etməyə imkan vermişdir. Görülmüş işlərin səmərəliliyini artırmaq üçün Dövlət Energetika Agentliyi və “Naxçıvanqaz” İstehsalat Birliyi elektrik enerjisi və təbii qazdan qanunsuz istifadəyə qarşı tədbirləri gücləndirməli və itkinin səviyyəsini minimum həddə olmalıdır. Dövlət Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsi muxtar respublikada həyata keçirilən içməli su və kanalizasiya xətlərinin tikintisinin yüksək keyfiyyətlə aparılmasına nəzarəti artırılmalıdır.

Savadlı kadrlar olmadan ictimai və iqtisadi həyatın heç bir sahəsində müvəffəqiyyət qazanmaq mümkün deyil. Təhsil Nazirliyi, eləcə də ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri savadlı və geniş dünyagörüşü malik gənc kadrların yetişməsi üçün təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xüsusi diqqət yetirməlidirlər. Təhsil ocaqlarında informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının imkanlarından və interaktiv metodlardan istifadəyə üstünlük verilməlidir. Kompüter biliklərinin və xarici dillərin tədrisi diqqət mərkəzində saxlanılmalı, uşaqların fiziki hazırlığını gücləndirmək məqsədilə bədən tərbiyəsi və hərbi hazırlıq dərslərinin təşkilinə nəzarət artırılmalıdır.

Son illər muxtar respublikada istifadəyə verilən tibb ocaqları ən müasir avadanlıqlarla təmin olunur. Səhiyyə Nazirliyi bu avadanlıqlarla işləyən tibbi kadrların bilik səviyyəsinin artırılması üçün onların ixtisasartırma kurslarına göndərilməsini davam etdirməli, quraşdırılan avadanlıqların qorunmasına və onlardan səmərəli istifadəyə nail olmalıdır. Nazirlik müvafiq qurumlarla birlikdə ictimai-iaşə obyektlərində və satış mərkəzlərində sanitariya-gigiyena qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti gücləndirməlidir.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tabeliyində olan müəssisə və təşkilatların fəaliyyətinə nəzarəti gücləndirməli, həmin müəssisələrdə çalışan kadrların peşə hazırlığının artırılmasına və nizam-intizama nail olmalıdır. Kitabxanalarda, ilk növbədə, qiymətli nəşr nümunələri və nadir kitablar olmaqla, bütün kitabların elektron kataloqlarının yaradılması təmin edilməlidir. Nazirlik muxtar respublikanın turizm potensialından səmərəli istifadəni təmin etməli, turizmin müxtəlif növlərinin inkişafı ilə bağlı tədbirlər görməlidir.

Gənclər və İdman Nazirliyi gənclərin Vətənə məhəbbət, dövlətçiliyə sədəqət ruhunda tərbiyəsi üçün tədbirləri gücləndirməli, asudə vaxtın səmərəli təşkilinə nail olmalı, gənclərin müxtəlif idman federasiyalarına cəlb olunması və idman yarışlarının kütləviyyəsinin təmin edilməsi üçün tədbirlər görməlidir.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi işçi və işəgötürənlər arasında əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi, əlillərin reabilitasiyası istiqamətində fəaliyyətini gücləndirməli, sosial pensiya və müavinətlərin, o cümlədən ünvanlı dövlət sosial yardımının təyinatında qanunvericiliyin tələblərini təmin etməlidir. Görmə və eşitmə qabiliyyəti məhdud şəxslər üçün audio və elektron kitabxananın zənginləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər davam etdirilməlidir. Nazirlik Dövlət Baş Sığorta Agentliyi ilə birlikdə istehsal müəssisələrində və tikinti təşkilatlarında işəgötürənlər tərəfindən işçilərin bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri ilə bağlı əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığortaya cəlb olunmasını diqqət mərkəzində saxlamalıdır.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondu sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərin tam şəkildə məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunması, məsələn, əmək qabiliyyəti məhdud şəxslər üçün audio və elektron kitabxananın zənginləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər davam etdirilməlidir. Nazirlik Dövlət Baş Sığorta Agentliyi ilə birlikdə istehsal müəssisələrində və tikinti təşkilatlarında işəgötürənlər tərəfindən işçilərin bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri ilə bağlı əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığortaya cəlb olunmasını diqqət mərkəzində saxlamalıdır.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondu sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərin tam şəkildə məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunması,

sığortaolunanların fərdi hesabları ilə bağlı müraciətlərinin operativ cavablandırılması və avtomatlaşdırılmış pensiya təyinatı sisteminə keçidin təmin olunması üçün tədbirlərin icrasını müəyyən olunmuş qaydada davam etdirməlidir.

Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya dövlət qulluqçularının reyestrinin aparılmasını və test imtahanları üçün sual bazalarının daim yenilənməsini təmin etməlidir.

Muxtar respublikanın hüquq-mühafizə orqanları hüquqi maarifləndirmə tədbirlərini artırmalı, vətəndaşlara hüquq və vəzifələri izah olunmalıdır.

Dövlət Statistika Komitəsi muxtar respublikanın sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı təhlili materialların, eləcə də tematik icmalların hazırlanaraq kütləvi informasiya

vasitələrində işıqlandırılmasını bundan sonra da davam etdirməlidir.

Şəhər və rayon İcra hakimiyyətləri yerlərdə abadlıq işlərinin keyfiyyətlə aparılmasına, tullantıların vaxtılı-vaxtında daşınmasına, yaşıllıqların mühafizəsinə, istifadəyə verilmiş xidmət və infrastruktur obyektlərinin normal fəaliyyətilə yanaşı, qorunmasına da xüsusi diqqət yetirməli, nizam-intizam gücləndirilməli, vətəndaşların müraciətləri vaxtında həll olunmalıdır.

Kütləvi informasiya vasitələri fəaliyyətlərini gücləndirməli, hazırlanan teleradio verilişlərinin və qəzet məqalələrinin yarıdıcılıq baxımından keyfiyyəti artırılmalıdır. Qəzetlər, televiziya və radiolar tənqidi materialların hazırlanmasından çəkinməməli, nöqsanlar tənqid olunmalı, bununla yanaşı, tarix və vətənpərvərlik mövzularına

aid materialların verilməsini də diqqət mərkəzində saxlamalı, mətbuat hər bir vətəndaşımızda vətənpərvərlik, yurd sevgisi, milli duyğular oyatmalı, milli dəyərlərimiz və milli mədəniyyətimiz təbliğ edilməlidir.

Muxtar respublikanın bütün müəssisə və təşkilatları "Heydər Əliyev ili"ni yüksək nailiyyətlərlə başa vurmaq üçün kəmiyyətlə yanaşı, keyfiyyət amilinə də ciddi diqqət yetirməlidirlər.

2013-cü ilin ilk yarısının nəticələri ümummilli liderimizin Naxçıvan Muxtar Respublikasının inkişafı ilə bağlı planlarının və arzularının yerinə yetirilməsinin daha bir ifadəsidir. Ulu öndərimizin qoyduğu inkişaf və tərəqqi yolunun davam etdirilməsi hesabına uğurlarımız ildən-ildə dinamik tempə artır. Bu siyasətin yaradıcı gücü

əhalinin gündəlik yaşayış səviyyəsində, maddi rifah halının yaxşılaşmasında, şəhər və kəndlərimizin sosial mənzərəsinin dəyişməsinə öz əksini tapmışdır. Ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: **"Qarşıda duran bütün vəzifələri yerinə yetirmək üçün Heydər Əliyev siyasəti davam etdirilməlidir. Bu siyasət bu gün də Azərbaycanla lazımdır, sabah da lazım olacaqdır. Məhz bu yolla gedərək biz daim irəliləyən və yeni qələbələrə doğru addımlayacağıq"**.

Bu yolda Sizin hamınıza uğurlar arzulayıram.

Bununla da, dördüncü çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin yeddinci sessiyası öz işini başa çatdırmışdır.

**Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin mətbuat xidməti**

Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2012-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında Naxçıvan Muxtar Respublikasının QANUNU

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinin I hissəsinin 2-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

1. Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2012-ci il dövlət büdcəsinin icrası gəlirlər üzrə 61 253 566 manat, xərclər üzrə 469 404 079 manat məbləğində olmaqla təsdiq edilsin.

2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2012-ci il dövlət büdcəsinin gəlirlər və xərclər üzrə göstəriciləri aşağıdakı kimi qəbul edilsin:

Sıra №-si	Göstəricilər	Məbləğ (manatla)
	Gəlirlər	61 253 566
1.	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	11 869 129
2.	Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi	1 381 407
3.	Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi	53 496
4.	Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi	495 850
5.	Əlavə dəyər vergisi	29 711 508
5.1.	Naxçıvan MR ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi	4 740 243
6.	Sadələşdirilmiş vergi	1 763 385
7.	Aksiz	2 950 080
7.1.	Naxçıvan MR ərazisinə malların idxalına görə aksiz	2 833 319
8.	Yol vergisi	818 931
8.1.	xarici dövlətlərin avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi	191 878
9.	Mədən vergisi	60 865
10.	Gömrük rüsumları	2 966 875
11.	Dövlət rüsumu	2 904 997
12.	Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar	5 779 741
13.	Sair daxilolmalar	497 302
	Xərclər	469 404 079
1.	Ümumi dövlət xidmətləri	19 773 549
1.1.	qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarının saxlanması xərcləri	17 198 764
1.2.	elm xərcləri	2 574 785
2.	Milli təhlükəsizlik	3 879 723
3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq	35 875 747
3.1.	məhkəmə hakimiyyəti	1 976 768
3.2.	hüquq-mühafizə	30 726 012
3.3.	prokurorluq	3 172 967
4.	Təhsil	60 721 337
4.1.	məktəbəqədər və ibtidai təhsil	1 550 202
4.2.	natamam və orta təhsil	40 008 483
4.3.	internat və xüsusi məktəblər	489 348
4.4.	texniki-peşə məktəbləri və liseylər	2 030 940
4.5.	ali təhsil	4 201 963
4.6.	təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	11 278
4.7.	təhsil sahəsində digər xidmətlər	12 429 123
5.	Səhiyyə	13 534 286

5.1.	poliklinikalar və ambulatoriyalar	2 468 182
5.2.	xəstəxanalar	9 082 272
5.3.	səhiyyə sahəsində digər xidmətlər	571 762
5.4.	səhiyyə sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	1 412 070
6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	12 170 375
6.1.	sosial müdafiə xərcləri	11 683 597
6.2.	sosial təminat xərcləri	486 778
7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət	7 404 390
7.1.	mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	5 576 868
7.2.	radio, televiziya və nəşriyyat	1 473 626
7.3.	bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti	197 145
7.4.	digər kateqoriyalara aid edilməyən fəaliyyət	156 751
8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	14 644 570
8.1.	mənzil təsərrüfatı	1 232 108
8.2.	kommunal təsərrüfatı	13 293 014
8.3.	su təsərrüfatı	119 448
9.	Baytarlıq, meliorasiya, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ətraf mühitin mühafizəsi və digər tədbirlər	22 043 230
9.1.	baytarlıq, meliorasiya və digər tədbirlər	21 161 242
9.2.	meşə təsərrüfatı	315 545
9.3.	balıqçılıq	9 558
9.4.	ətraf mühitin mühafizəsi	214 872
9.5.	hidrometeorologiya tədbirləri	342 013
10.	Tikinti	163 975 269
10.1.	dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	163 975 269
11.	Nəqliyyat və rabitə	9 298 939
11.1.	nəqliyyat	9 298 939
12.	İqtisadi fəaliyyət	8 500 750
12.1.	iqtisadi və kommertiya fəaliyyəti	2 500 750
12.2.	çoxsahəli inkişaf layihələri	6 000 000
13.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər	97 581 914
13.1.	"Avtomobil Yolları" Məqsədli Büdcə Fondu	5 307 747
13.2.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ehtiyat Fondu	85 936 399
13.3.	Bakı-Naxçıvan-Bakı marşrutu ilə neft və neft məhsulları, təhlükəli yüklərin daşınmasında dörd və daha çox oxu olan yük avtomobillərinin sürücülərinə ödənilən kompensasiya	1 500 000
13.4.	əsas bölmələrə aid edilməyən sair xərclər	4 837 768
13.4.1.	dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədən kənar xərcləri	3 848 312
13.4.2.	digər xidmətlər üzrə xərclər	989 456
	2013-cü il 1 yanvar tarixə Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət büdcəsinin xəzinə hesabında qalığı	3 025 470

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin Sədri

Vasif TALIBOV

Naxçıvan şəhəri, 23 iyul 2013-cü il

Naxçıvan-Əshabi-Kəhf turizm marşrutu

Turizm marşrutları mövcud turizm ehtiyatları əsasında yaradılır. Turizm ehtiyatları isə rekreasiya cazibədarlığı baxımından praktik olaraq tükənməzdir. Ancaq inanc və dərkətmə tələbatı baxımından uzaq səfərlərə yollanmaq tarixən ən qədim səyahət növlərindən biri olmuşdur. İnsanlar min illərdən bəri yaddaşlarında əbədiləşən müqəddəs ziyarətgahlara etdikləri səfərlərlə dünyadakı ən savab işlərdən onlara da pay düşdüyünə inanmışlar. Naxçıvanın dünyaca tanınmış müqəddəs Əshabi-Kəhf ziyarətgahı marşrutu üzrə hərəkət edən zəvvarların əsl qazancı budur. Əgər duaların Allaha çatdığı yerdə, Peyğəmbər ayağının toxunduğu torpaqda öz inanclarını daha da dərinləşdirib Uca Yaradana bir addım daha yaxın bir yerdən xitab etmək istəyənlər varsa, Naxçıvan-Əshabi-Kəhf turizm marşrutu bütün turistlərin yolunu gözləyir.

Naxçıvanın turizm ehtiyatları arasında Əshabi-Kəhf ziyarətgahının öz yeri vardır. Bu, turizm marşrutları qarşısında qoyulan ümumi tələblər və onların elmi-nəzəri və metodoloji cəhətdən əsaslandırılması baxımından Naxçıvan-Əshabi-Kəhf turizm marşrutuna da öz təsirini göstərir. Daş mağarada haqqın ədalətinə sığınib ondan mərhəmət gözləyənlər kimi, sonsuzluq qavramını da kainatın dərinliklərində deyil, elə yaşadığı şəhərin lap yaxınlığındakı təbiət möcüzəsində axtaranlar üçün qədim Naxçıvanın müqəddəs məkanları, onun Əshabi-Kəhf ziyarətgahı hamının axtardığı bir yerdir.

Əshabi-Kəhf ziyarətgahı haqqında dini-tarixi mənbələr, elmi araşdırmalar kifayət qədərdir və bu kiçik yazıda onun haqqında iddialı danışmaq çətindir. Buranın dini-ziyət turizmi resursu kimi heç reklama da ehtiyacı yoxdur. Əvvəlki yazılarımızda da qeyd etdiyimiz kimi, bu müqəddəs məkan Naxçıvanın Batabat və Ordubad ilə birgə hələ çox onillər öncəsində tanınmış, indiki anlayışlarla markaşaraq Naxçıvanı dünyada tanıdan simvollarından birinə çevrilmişdir. Keçmişdəki dəmir rejimin qadağalarına baxmayaraq, Əshabi-Kəhfə ziyarətlər heç kəsilməmiş, insanlar üreyinin hökmü ilə paklığına inandığı nə əməl varsa, onu yerinə yetirmək inadından dönməmişlər. İndi isə ölkəmiz müstəqildir və müqəddəs Əshabi-Kəhf ziyarətgahı da azad ölkənin azad inanc sahibi olan insanları ilə bərabər, bütün dünyanın zəvvarlarının və muxtar respublikamıza səfər edən qonaqların ziyarətinə tam açıqdır. Yəni artıq zaman turizm zamanı, turizmin bütün növlərindən pay qazanmaq zamanıdır.

Naxçıvan-Əshabi-Kəhf turizm marşrutunu işləyib onu turist qruplarına təklif etmək çox asan və həm də məsələnin bütün tərəfləri nəzərə alınmaqla çox mürəkkəb və məsuliyyətli işdir. Söhbət heç də Naxçıvan şəhərindən 21 kilometr aralı məsafədəki bir məkana, klassik turizm formulu ilə desək, "yemək, yataq, nəqliyyat və ekskursiya" formulu əsasında insanların səfərlərinin təşkilindən getmir. Dünyada mövcud olan təcrübə əsasında bu ziyarətgaha turzəfərlərin təşkilini dövrün tələbinə çevrilmişdir. Başqa sözlə, bugünkü vəzifə ziyarətgah istiqamətində hərəkət edən turistlərin

olunmalıdır. Lüks avtobusun pəncərəsindən turistləri qısqandıracaq Naxçıvan görüntüləri, Nuh Peyğəmbərin məzarüstü abidəsi, Məminə xatın məqbərəsi kimi tarixi zənginliklərimiz müasir şəhərsalma və arxitektura ansamblında turun növbəti günlərində turistlərimizə təqdim olunacaqdır. Və ilk günün sonunda turistlərə milli mətbəximizi tanıtmmaq üçün Naxçıvan şəhərindəki "Buzxana" tarix-memarlıq abidəsinin yerləşdiyi ərazidə sifariş edilmiş milli yeməklər bizi gözləyir.

Turun ikinci günü zəvvarların programında əsas motiv, yəni Əshabi-Kəhfə səfər vardır. Qeyd edək ki, bu, turistlərin seçiminə görə bir, yaxud ikigünlük bir vaxt apara bilər. Əgər qrupda ahıllar və uşaqlar da varsa, onda ilin fəslinə görə səfər günortaya qədər, yaxud günortadan sonra yarım gün müddətinə planlaşdırılmalıdır. Bu məqamda Əshabi-Kəhf özü müstəqil səfər edən insanları və yerli əhəlinin də axınına hökmən nəzərə almaq lazımdır. Bu ziyarətgahda insanlara lazım olan tələbatlar normal səviyyədə ödənilsə də, hər halda, adamların ziyarət əsnasında çox qələbəlikdən əziyyət çəkdiyi də nəzərə alınmalıdır. Orta yaşlı insanlara isə bütün gün ərzində ziyarətgahda qalıb istəklərinə görə ziyarət əməllərini yerinə yetirmələri təklif oluna bilər.

Naxçıvan-Əshabi-Kəhf turizm marşrutu üzrə üçüncü gün sərbəst gündür. Bu qayda bir çox yerdə də belədir. Sərbəst gün çərçivəsində zəvvar turistlərimiz Naxçıvanın muzey və kitabxanalarına, hədiyyəlik əşya mağazalarına, bazar və dükənlərinə baş çəkmək, müxtəlif sosial-mədəni xidmətlərdən istifadə etmək imkanı qazanacaqlar. Qeyd edək ki, ziyarət turları da daxil olmaqla, istənilən turlarda əlavə xidmətlərin göstərildiyi sərbəst gün və saatlar turizmin bölgə iqtisadiyyatına gəlir qazandırması vaxtıdır. Oduz ki, regiondakı bütün sosial xidmət obyektləri bu fürsəti yaxşı dəyərləndirib "dəqiqə ilə işləmək" şablonundan nəhayət ki, qurtulub, real xidmətlər göstərib gəlir qazanmalıdırlar.

Səyahətin dördüncü günü turistlərimizin artan maraqlarına təşkilatı qaydada cavab vermək lazımdır. Axı onlar dünən şəhərdə çox maraqlı yerlər görmüş, heyrətlənmişlər. Bu gün qrupumuzu bir yerə yığıb qısa planlaşdırmadan sonra Naxçıvan şəhərində və şəhərdən kənardakı bütün dərkətmə məzmunlu obyektlərin sırası ilə tanıtılmasına başlayacağıq. Qoy bu proqram Oğlanqala divarlarından, Qarabağlar türbəsinə tutmuş Nəminin məzarüstü abidəsinin ziyarətindən keçərək Ordubad şəhərində davam etsin. Turistlər qeyri-adi tələbatlı olub, bizdən peşəkar xidmətlər gözləyən insanlar. Ona görə də bu proqramın bir, ya iki gün çəkəcəyini proqnoz etmək çətindir. Yaxşı olar ki, səyahətin bu bölümü digər sosialməzmunlu tədbir və xidmətlərlə birgə bir gündən artıq olsun. Buna bizim resurslarımız da var, imkanlarımız da, kadrlarımız da.

Əli CABBAROV

motivlərini, xarici turistlərin ölkə mənsəyini, onların ziyarətdən başqa əlavə xidmətlərə olan tələbatlarını düzgün qiymətləndirmək, Naxçıvanı asudə vaxtlarını mənalı təşkil etməkdir. Çünki "Əshabi-Kəhf Ziyarətgahı" Dini-Mədəni Abidə Kompleksi Naxçıvan şəhərinə çox yaxın və oraya gediş-gəliş şəraiti çox rahat olduğundan buraya təşkil olunacaq ziyarəti bir neçə saatda da tamamlamaq mümkündür. Ancaq söz yox ki, Naxçıvana yüzlərlə və hətta minlərlə kilometr yol qət edərək gəlmiş zəvvarların bu diyarda, heç olmasa, bir turist həftəsi, yəni 5 gecə 6 gün qalması niyyətləri vardır. Bəs onda?

...Beləliklə, Naxçıvan-Əshabi-Kəhf turizm marşrutu üzrə hərəkət edən turistlərin ilk qarşılanacağı yer muxtar respublikamızın giriş qapılarıdır. Bu istər Naxçıvan Beynəlxalq Hava Limanı, istərsə də muxtar respublikamızın Sədarək, Şahtaxtı və Culfa gömrük-keçid məntəqələrindən biri ola bilər. Ümumiyyətlə, əgər təkcə hava yolu seçilsə, ölkəmizin paytaxtı Bakıdan və Gəncə şəhərindən başqa, Naxçıvana bir saatlıq uçuşla 4-5 ölkədən, iki saatlıq uçuşla isə 20-dən artıq ölkədən zəvvar cəlb etmək mümkündür. Bu məntəqələrdə zəvvarların qarşılanması və onların əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş otdə yerləşdirilməsi turun ilk gününün tələbidir. Amma bu proses, əslində, yaxşı turoperator üçün tələf deyil, turistlərə muxtar respublikamızı tanıtmmaq üçün əlverişli bir fürsət zamanıdır. Gömrük-keçid məntəqələrində və hava limanındakı sürətli və dəqiq xidmət burada işini yerinə yetirən personalın gülürlüylü ilə həmahəng olduqda turistlər elə buradaca mobil telefonlarından yaxınlarına ilk ısmarclarını göndərəcəklər: "Kaş ki sən də burada olaydın!"

Daha sonra isə otdə yerləşdirilmiş turistlərə şəhər turu təqdim

Allah ziyarətinizi qəbul etsin!

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramlarında səhiyyə ocaqlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi ilə bağlı nəzərdə tutulan tədbirlər Şərurdə da uğurla icra olunur. Açıqlıqda ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirak etdiyi 81 çarpyılıq rayon Mərkəzi Xəstəxanasının zirzəmi ilə birlikdə dördmərtəbəli binası müasir avadanlıqlarla təchiz olunub. Bütün bunlar isə əhəliyə göstərilən tibb xidmətinin səviyyəsinin yüksəldilməsinə əsaslı şəkildə təsir edir.

Şəhur səhiyyəsinə ciddi dönüş var

Hazırda bu səhiyyə ocağında Terapiya, Nevroloji, Cərrahiyyə, Reanimasiya, Travmatologiya, Doğuş, Uşaq xəstəlikləri, Təcili yardım şöbələri fəaliyyət göstərir. Poliklinika şöbəsi xəstəxananın girişi hesab olunur. Burada rentgen kabinələri və laboratoriyalar xəstələrin xidmətindədir. Rentgenoskopiya aparatı vasitəsilə döş qəfəsi, mədə-bağırsaq, sümük-oynaq xəstəlikləri müayinə olunur, diaqnoz daha dəqiq müəyyənləşdirilir. Slovakiyanın istehsalı olan daha bir aparat isə xəstəxananın əməliyyat otağında yerləşdirilmişdir. Onun köməyi ilə mərkəzləşdirilmiş qaz, oksigen və hava membranlı kompressor vasitəsilə cərrahiyyə əməliyyatları uğurla həyata keçirilir. Mərkəzi xəstəxanada fəaliyyət göstərən hemodializ bölməsi də tibbi xidmətin daha səmərəli olmasını şərtləndirir. Bölmənin əməkdaşları Naxçıvan şəhərində ixtisas artırma kurslarında olublar.

Sevidirici haldır ki, bu yaxınlarda rayon Mərkəzi Xəstəxanasında müasir yeni exokardiografiya aparatı quraşdırılmışdır.

Ana və uşaqlara göstərilən tibbi xidmətin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması da dövlətin sosialyönümlü siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir və son illərdə bu sahədə də mühüm tədbirlər həyata keçirilir.

Cari ilin birinci yarısında rayonda 419 nəfər uşaq doğulmuşdur. Uşaq və yeniyetmələrin sağlamlığı barədə məlumatların "Vətəndaşların elektron sağlamlıq kartı sistemi" nə daxil edilməsi istiqamətində lazımi işlər görülür. Rayonda 6 yaşadək 5850 nəfər uşaq kontingenti vardır ki, onlardan da 2880 nəfəri belə kartlarla təmin edilmişdir. Ana və uşaqların sağlamlığını xarakterizə edən göstəricilərdə müsbət dinamika müşahidə olunur. Həmilə qadınlara tibbi xidmətin səviyyəsi yüksəlmiş, evdə doğuşlar aradan qaldırılmışdır.

Vərəmin erkən aşkarı məqsədilə aprel ayında 17 yaşadək uşaqlar arasında mantu sınağı aparılmışdır. Şübhəli bilinən xəstələr müalicəyə cəlb edilmişdir.

2013-cü ilin birinci yarısında 817 nəfər stasionar, 41 min 350 nəfər ambulator şəraitdə müalicə olunmuş, 10 min 382 xəstəyə isə evdə baxılmışdır. Sözügedən dövrdə Mərkəzi Xəstəxanada 96 nəfər üzərində cərrahi əməliyyat aparılmış, xəstələrin hamısı sağalaraq evlərinə qayıtmışlar.

Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının həkimləri onlara müraciət edən insanların müayinə və müalicəsi ilə məşğul olmaqla öz işlərini bitmiş hesab etmirlər. Təcrübəli həkimlərin cəlb olunduğu 4 briqada vaxtaşırı

yaşayış məntəqələrində olur, məarifləndirici söhbətlər aparır, əhalini müayinədən keçirir, müalicəyə ehtiyacı olanları ambulator və ya stasionar müalicəyə cəlb edir, bir sıra profilaktik tədbirlər həyata keçirir.

Xəstəxanada təcili təxirəsalınmaz tibbi yardım xidməti fəaliyyət göstərir. Təcili yardım şöbəsi müasir avadanlıqları olan maşınlarla təmin edilmişdir. Onun xidmətindən təkcə rayon mərkəzi deyil, Şəhurun kəndləri də istifadə edirlər. Bölgənin 108 mindən çox əhəlinə təkcə rayon Mərkəzi Xəstəxanası deyil, həm də 1 kənd sahə xəstəxanası, 28 həkim ambulatoriyası, 33 feldşer-mama məntəqəsi səhiyyə xidməti göstərir. Bu müəssisələrdə 79 həkim və 334 tibb işçisi çalışır.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin imzaladığı və bütün regionları əhatə edən sosial-iqtisadi inkişaf proqramları, sözlən haqiqi mənasında, böyük inkişafa zəmin yaradır. Elə ötən il Danyeri kəndində həkim ambulatoriyası üçün ikimərtəbəli bina tikilməsi, Dərəkənd və Qorçulu kəndlərindəki feldşer-mama məntəqələrinin təzə binalara köçürülməsi də həmin dövlət proqramları çərçivəsində mümkün olub. Bu il isə Xanlıqlar, Sərxanlı və Dəmirçi kəndlərində ikimərtəbəli müasir həkim ambulatoriyası binaları ucaldır. Şübhəsiz ki, bu işlərin həyata keçirilməsi əhəliyə göstərilən tibbi xidmətin keyfiyyətinin daha da yüksəlməsinə təsir edəcək.

Şəhur səhiyyəsinə bu gün hərətrəflər inam, etibar var. İnsanlar həkimlərə inanır, xəstəxana və həkim ambulatoriyalarınkı şəraitdən razıdırlar. Həkimlər də özlərinə inamı hiss edir və duyurlar. Müasir tibb avadanlıqları ilə təchiz olunmuş səhiyyə müəssisələrində işləmək onlara da xoşdur. Rayon Mərkəzi Xəstəxanası Kardioloji şöbəsinin müdiri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar həkimi Telman Möhbəliyev söhbət zamanı dedi:

– Bu şəraiti bizə dövlətimiz yaradıb. Görək elə çalışsın ki, etimadı doğruldaq. Buna bizim hər cür imkanımız var. İndi regionlarımız tədricən Bakı, Naxçıvan səviyyəsinə çatır. Mən bu gün çox sevinirəm ki, rayonumuz tibb sahəsində son vaxtlar xeyli irəli gedib. Bu inkişaf hər gün dünənkindən daha çox gözə çarpır.

Unutmayaq ki, səhiyyəyə inam tibb xidmətinin səviyyəsinə bağlıdır. Bu inam varsa, demək, sağlamlıq da olacaq. Ümumiyyətlə, Şəhur səhiyyəsinin bugünkü durumu fərəh doğurur. Onun gələcəyi daha ümidvericidir.

Ə Cəfər ƏLİYEV

Əsgərlər üçün növbəti konsert proqramı təşkil edilib

Muxtar respublikamızda ictimaiyyətin nümayəndələri mütəmadi olaraq hərbi hissələrə gedir, zabit və əsgərlərlə görüşürlər. Muxtar respublikamızda fəaliyyət göstərən sağlamlıq imkanları məhdud ifaçılardan ibarət "İnam" musiqi qrupu da mütəmadi olaraq əsgərlərimiz qarşısında konsert proqramı ilə çıxış edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə "İnam" musiqi qrupu iyulun 20-də Şahbuz rayonunun Şada kəndində yerləşən "N" hərbi hissənin zabit və əsgərləri qarşısında konsert proqramı ilə çıxış edib.

"İnam" musiqi qrupunun ifa etdiyi musiqi nömrələri zabit və əsgərlərimiz tərəfindən alqışlarla qarşılanıb.

Xəbərler şöbəsi

SƏRQ qapısı
Baş redaktor:
TURAL SƏFƏROV

Ünvan: AZ-7000,
Naxçıvan şəhəri, "Təbriz" küçəsi, 1.
Telefonlar: Məsul katib: 545-62-47
Şöbələr: 545-81-44, 545-51-18
Müxbirlər: 545-75-21, Faks: 544-52-52
E-mail: serqqapisi@nakhchivan.az

Qeydiyyat №: 575
Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Nömrəyə məsul: Muxtar Məmmədov
Qəzet redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və "Əcəmi" NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.
Tiraj: 3940. Sifariş № 681